

Eyüp Sultan Camii-i Şerifi

ŞİFÂ-İ ŞERÎF DERSLERİ

ESERİN ADI: EŞ-ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKÛKÎ'L-MUSTAFÂ

ESERİN MÜELLİFİ: KÂDÎ İYÂZ (ö. 544/1149)

TERCÜME VE ŞERH EDEN: PROF. DR. MEHMET YAŞAR KANDEMİR

15.Mart.2015, Pazar - Sayfa 1
(Dersler öğle namazından bir saat önce başlar)

Türkçe Tercüme & Şerhi
Şifâ-i Şerîf Şerhi (3 cilt) - Mayıs 2012
Prof. Dr. Mehmet Yaşar Kandemir
Tahlil Yayınları, www.tahlilyayinlari.com

Eser Hakkında

ŞİFÂ-İ ŞERÎF gönüllerde Peygamber sevgisini tutuşturmak, onu bütün yönleriyle tanıtip anlatmak ve Müslümanlara, Sultân-ı Enbiyâ'nın haklarını savunmayı öğretmek maksadıyla yaklaşık dokuz asır önce Endülüslü tanınmış alim Kâdî İyâz tarafından yazılmıştır.

Ses kayıtları ve Ders notlarına
www.sifadersleri.com
adresinden ulaşabilirsiniz.

DERS KONUSU:

1. BÖLÜM: Yüceler Yücesi Cenâb-ı Hakk'ın Resûl-i Ekrem'in Şân ve Şerefini Yüceltmesi

Arapça Kaynak sf. 53
Türkçe Tercüme, Cilt.1 - sf. 67

القسم الأول

فِي تَعْظِيمِ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى لِقَدْرِ [هَذَا] النَّبِيِّ
الْمُصْطَفَى قَوْلًا وَفِعْلًا

قال الفقيه القاضي الإمام أبو الفضل رحمه الله:

لا خفاء على مَنْ مارس شيئاً من العلم ، أو خُصَّ بأدنى لمحة^(١) مِنْ فَهْمٍ ،
بتعظيم الله تعالى قَدْرَ نبينا عليه [الصلاة و] السلام ، وخصوصه إياه بفضائل
ومحاسن ومناقب لا تنضب لزمان ، وتنويه^(٢) مِنْ عَظِيمِ قَدْرِهِ بما تَكِلُ^(٣) عنه
الألسنة والأقلام .

فمنها: ما صَرَّح به تعالى في كتابه ، ونَبَّه به على جليل نصابه^(٤) ، وأثنى
به^(٥) عليه من أخلاقه وآدابه ، وحضَّ العباد على التزامه ، وتَقَلَّدَ إيجابه^(٦) ؛
فكان - جلَّ جلاله - هو الذي تفضَّل وأولى ، ثم طَهَّر وزكَّى ، ثم مدَحَ بذلك
وأثنى ، ثم أثاب عليه الجزاء الأوفى ، فله الفضلُ بدءاً وعوداً ، وله الحمد
أولاً وأخيراً .

BİRİNCİ BÖLÜM

YÜCELER YÜCESİ CENÂB-I HAKK'IN RESÛL-İ EKREM'İN ŞÂN VE ŞEREFİNİ YÜCELTMESİ

İlimle birazcık uğraşan ve azıcık anlayışı olan kimse, Allah Teâlâ'nın Fahr-i Âlem sallallahu aleyhi ve sellem'in şerefini nasıl yücelttiğini, sadece ona mahsus olmak üzere hesapsız erdemler, güzellikler ve mükemmellikler verdiğini, onun şânını dillerin ve kalemlerin anlatamayacağı derecede yükselttiğini anlar.

Allah Teâlâ Kur'ân-ı Kerîm'de Resûl-i Ekrem'in bu özelliklerini açıkladı. Onun yüce değerini bildirdi. Ahlâkını ve edebini övdü. İnsanları onun getirdiği esasları kabul etmeye ve buyruklarını benimsemeye teşvik etti. Onu herkesten üstün tuttu ve ona nimetlerini lütfetti. Sonra Resûlünü kötü huylardan arındırıp güzel huylarla bezedi, onu bu yönüyle medhetti.¹ Ve ona en büyük mükâfâtı verdi.

İşin başında da sonunda da en büyük lütufta bulunan Allah'tır. Bu sebeple dünyada da âhirette de hamd O'na mahsustur.

1. Şu âyet Cenâb-ı Hakk'ın ona olan medhû senâsından biridir: "Şüphesiz ki sen pek büyük bir ahlâka sahibisin." (Kalem 68/4).

ŞİFÂ-İ ŞERÎF DERSLERİ

ESERİN ADI: EŞ-ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKŪKİ'L-MUSTAFÂ

ESERİN MÜELLİFİ: KÂDİ İYÂZ (ö. 544/1149)

TERCÜME VE ŞERH EDEN: PROF. DR. MEHMET YAŞAR KANDEMİR

15.Mart.2015, Pazar - Sayfa 3
(Dersler öğle namazından bir saat önce başlar)

Türkçe Tercüme & Şerhi
Şifâ-i Şerîf Şerhi (3 cilt) - Mayıs 2012
Prof. Dr. Mehmet Yaşar Kandemir
Tahlil Yayınları, www.tahlilyayinlari.com

ومنها: ما أبرزه للعيان من خلقه على أتم وجوه الكمال والجلال ،
وتخصيصه بالمحاسن الجميلة ، والأخلاق الحميدة ، والمذاهب الكريمة ،
والفضائل العديدة؛ وتأيدته بالمعجزات الباهرة ، والبراهين الواضحة ،
والكرامات البينة التي شاهدها من عاصره ، ورآها من أدركه ، وعلمها علم
يقين من جاء بعده ، حتى انتهى علم حقيقة ذلك إلينا ، وفاضت أنواره علينا ،
ﷺ كثيراً.

Cenâb-ı Hak Resûl-i Ekrem'ini en mükemmel bir fizikî görünümde ve heybette yaratıp bunu gözler önüne serdi. Ona pek güzel davranışlar, iyi huylar, insanlarla iyi geçinme kabiliyeti ve daha nice erdemler verdi.

Sevgili Peygamberini; çağdaşlarının gördüğü, ona yetişenlerin tanık olduğu, daha sonraki nesillerin görmüş gibi bildiği insanı hayran bırakan mucizelerle, karşı konulmaz delillerle, olağanüstü olaylarla destekledi. Bu gerçeğin bilgisi bize kadar geldi ve Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve selleme imân etmemiz sebebiyle onun nûru bizim üzerimize de aksetti.

٢ - حدثنا القاضي الشهيد أبو علي: الحسين بن محمد الحافظ - رحمه الله - قراءة مني عليه؛ قال: حدثنا^(١) أبو الحسين: المبارك بن عبد الجبار، وأبو الفضل: أحمد بن خيرون (١/٤)؛ قالوا: حدثنا أبو يعلى البغدادي؛ قال: حدثنا أبو علي السنجي؛ قال: حدثنا محمد بن أحمد بن محبوب، [قال]: حدثنا أبو عيسى بن سورة الحافظ؛ قال: حدثنا إسحاق بن منصور، حدثنا عبد الرزاق، أخبرنا معمر، عن قتادة، عن أنس، أن النبي ﷺ أتى بالبراق ليلة أُسري به، مُلَجَمًا مُسْرَجًا، فاستصعب عليه؛ فقال له جبريل: أَيْمُحَمَّدٍ تَفْعَلُ هَذَا؟ فَمَا رَكِبَكَ أَحَدٌ أَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْهُ. قال: فَاَرْفَضَ عَرَقًا^(٢).

Burak'ın Hırçınlığı

Ashâb-ı kirâmdan Enes ibni Mâlik¹ (v. 93/711) radiyallahu anh şöyle demiştir:

İsrâ gecesinde Burak,² ağzındaki gem, sırtındaki eğerle birlikte Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem yanına getirildi. Allah'ın Elçisi ona bineceği sırada Burak biraz huysuzluk etti.

Burak; Peygamber Efendimiz'in tarifiyle, "katırdan küçük, eşekten büyük, adımını gözünün görebildiği en son noktaya atan beyaz renkli bir binek hayvanıdır."

Bunun üzerine Cebrâil aleyhisselâm ona:

«أَيْمُحَمَّدٍ تَفْعَلُ هَذَا! فَمَا رَكِبَكَ أَحَدٌ أَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ مِنْهُ»
“Sen Muhammed’e mi hırçınlık yapıyorsun? Şunu iyi bil ki, bugüne kadar senin sırtına, Allah Teâlâ’nın ondan daha değerli kabul ettiği bir kimse binmedi” dedi.

İşte o zaman kimin huzûrunda bulunduğunu anlayan Burak, yaptığı huysuzluğun utancından ter içinde kaldı.³

1. Resûl-i Ekrem Medine’ye hicret ettiğinde Enes ibni Mâlik on yaşındaydı. Annesi onu Resûlullah Efendimiz’in hizmetine verdi. Enes tam on yıl süreyle Allah’ın Elçisi’ne hizmet etti. Savaşlarda bile onun hizmetinde bulunmaya çalıştı. Fahr-i Âlem Efendimiz, Enes’i çok sever, ona “Oğulcuğum! Yavrucuğum!” diye hitap eder, “İki kulaklı!” diye takılırdı. Enes, Allah’ın Resûlü’nden en çok hadis rivâyet eden yedi kişinin arasında yer aldı. Efendimiz’den duyduğu hadisleri yazar, onları başkalarına rivâyet ederdi. Güzel dinimizi tıpkı Peygamber Efendimiz gibi yaşamasıyla bilinirdi. İki Cihan Güneşi Efendimiz’e ait bir çubuğu ve onun bir saç telini yanından ayırmazdı. Öldüğü zaman, vasiyeti üzerine bu çubuğu yanına, Fahr-i Cihân Efendimiz’in saç telini de dilinin altına koydular.
2. Buhârî, Bed’ü'l-halk 6, nr. 3207; Müslim, İmân 259, 264, nr. 164. Burak’a bu ad, şimşek (berk) hızıyla gittiği için verilmiştir.
3. Tirmizî, Tefsîr 17/2, nr. 3131; Ahmed ibni Hanbel, Müsned, III, 164; Ebû Ya’lâ el-Mevsîlî, Müsned (Esed), V, 459, nr. 3184.

البَابُ الْأَوَّلُ

فِي ثَنَاءِ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَإِظْهَارِهِ عَظِيمِ قَدْرِهِ لَدَيْهِ

اعلم أن في كتاب الله العزيز آيات كثيرة مفصحة بجميل ذكر المصطفى ،
وعد محاسنه ، وتعظيم أمره ، وتنويه قدره ، اعتمادنا منها على ما ظهر معناه ،
وبان فحواه ، وجمعنا ذلك في عشرة فصول .

BİRİNCİ KISIM

ALLAH TEÂLÂ'NIN RESÛL-İ EKREM'İ ÖVMESİ VE ONUN KENDİ KATINDAKİ ŞÂN VE ŞEREFİNİ AÇIKLAMASI

Sevgili okuyucu!

Kur'ân-ı Kerîm'de, Muhammed Mustafâ sallallahu aleyhi ve sellem-
den övgüyle söz eden, onun sahip olduğu ahlâkî güzellikleri dile getiren,
şân ve şerefini ortaya koyan, değerini yücelten pek çok âyet-i kerîme var-
dır. Bu âyet-i kerîmelerden mânası belirgin ve kesinlikle anlaşılır olanlarla
yetinerek konuyu 10 bahiste inceledik.

الفصل الأول

فيما جاء من ذلك مجيء المَدح والثناء وتعداد المحاسن؛ كقوله تعالى:
﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ
بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ [التوبة: ١٢٨].

قال السَّمَرْقَنْدِيُّ^(١): وقرأ بعضهم: ﴿مِنْ أَنْفُسِكُمْ﴾^(٢) - بفتح الفاء. وقراءة
الجمهور بالضم.

1. Resûl-i Ekrem'e Övgü

Peygamber Efendimiz'i öven, onun güzel huylarını dile getiren âyet-i kerîmelerden biri şudur:

﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾
“Andolsun ki size kendi içinizden bir Peygamber gelmiştir. Si-
zin sıkıntıya düşmeniz ona pek ağır gelir. O size çok düşkün,
mü'minlere karşı çok şefkatli ve çok merhametlidir.”¹

Tefsir âlimi ve Hanefî fakihi Ebü'l-Leys es-Semerkandî'nin² (v. 373/973) söylediğine göre; bu âyetteki “içinizden biri” anlamına gelen “enfüsiküm” kelimesini, âlimlerin büyük çoğunluğunun aksine bazıları “sizin en şerefli-
niz” anlamında “enfesiküm” şeklinde okumuştur.

1. Tevbe 9/128.

2. Ebü'l-Leys es-Semerkandî diye ünlü olan bu âlimin adı Nasr ibni Muhammed'dir. O, hem müfessir hem Hanefî fakihi hem de zâhiddir. Pek çok kitabı arasında, ikisi de birer vaaz ve nasihat kitabı olan *Tenbihü'l-gâfilin* ile *Bustânü'l-ârifin* adlı eserleri ünlüdür. Onun *Tefsîru'l-Kur'ân* adlı kitabı da zikredilmelidir.

قال القاضي الإمام أبو الفضل - رحمه الله (٣) - : أَعْلَمَ اللهُ تَعَالَى الْمُؤْمِنِينَ ،
أَوِ الْعَرَبَ ، أَوِ أَهْلَ مَكَّةَ ، أَوْ جَمِيعَ النَّاسِ ، عَلَى اخْتِلَافِ الْمُفَسِّرِينَ : مَنْ
الْمُوَاجَهَةُ بِهَذَا الْخُطَابِ أَنَّهُ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَعْرِفُونَهُ ، وَيَتَحَقَّقُونَ
مَكَانَهُ ، وَيَعْلَمُونَ صِدْقَهُ وَأَمَانَتَهُ ؛ فَلَا يَتَّهِمُونَهُ بِالْكَذِبِ ، وَتَرُكُ النَّصِيحَةِ لَهُمْ ،
لَكُونَهُ مِنْهُمْ ، وَأَنَّهُ لَمْ يَكُنْ فِي الْعَرَبِ قَبِيلَةٌ إِلَّا وَلَهَا عَلَى رَسُولِ اللهِ ﷺ وَلَادَةٌ أَوْ
قَرَابَةٌ (١) .

Allah Teâlâ mü'minlere veya Araplara yahut Mekkelilere ya da bütün insanlara -ki müfessirler bu âyette kime hitap edildiği konusunda böyle farklı görüşler belirtmişlerdir- şunu söylemiştir:

İçlerinden Bir Peygamber

Cenâb-ı Hak onlara, bütün özellikleriyle kendisini tanıdıkları, nerede doğup büyüdüğünü bildikleri, doğru sözlü ve güvenilir olduğu konusunda şüpheyi düşmedikleri, yalancılıkla suçlayamadıkları, içlerinden biri olması sebebiyle kendileri hakkında kötü şeyler düşündüğünü ileri süremedikleri bir Peygamber göndermiştir. Zâten Araplar arasında Resûl-i Ekrem ile uzaktan yakından akrabalık bağı bulunmayan hiçbir kabile yoktur.

۳ - وهو عند ابن عباس وغيره معني قوله تعالى: ﴿إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى﴾ (۲)
[الشورى: ۲۳] وَكَوْنِهِ مِنْ أَشْرَفِهِمْ ، وَأَرْفَعَهُمْ ، وَأَفْضَلَهُمْ ، عَلَى قِرَاءَةِ الْفَتْحِ ؛
وَهَذِهِ نَهَايَةُ الْمَدْحِ ؛ ثُمَّ وَصَفَهُ بَعْدُ بِأَوْصَافٍ حَمِيدَةٍ ، وَأَثْنَى عَلَيْهِ بِمَحَامِدٍ كَثِيرَةٍ ؛
مِنْ حِرْصِهِ عَلَى هِدَايَتِهِمْ ، وَرُشْدِهِمْ ، وَإِسْلَامِهِمْ ، وَشِدَّةِ مَا يُعْنَتُهُمْ (۳) ،
وَيُضَرُّ بِهِمْ فِي دُنْيَاهُمْ وَأُخْرَاهُمْ ، وَعَزَّتِهِ عَلَيْهِ (۴) وَرَأْفَتِهِ وَرَحْمَتِهِ بِمُؤْمِنِيهِمْ .

Ashâb-ı kirâmdan Abdullah ibni Abbâs'a¹ (v. 68/687) ve daha başka âlimlere göre, «قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى» “**Tebliğime karşılık sizden akrabalık sevgisi dışında bir şey istemiyorum.**”² âyeti, Peygamber Efendimiz’in muhataplarının Araplar olduğunu göstermektedir.

İbni Abbâs bu âyeti yorumlarken Peygamber aleyhis-selâmın Kureyş kabilesinin bütün kollarıyla akrabalığı olduğunu söylemiş ve Resûl-i Ekrem’in Kureyşlilere hitâben: “Aramızdaki akrabalığın hakkını verin” buyurduğunu belirtmiştir.³ “Aramızdaki akrabalığın hakkını verin” demek, ‘Ben iyiliğinizi isteyerek size nasıl doğru yolu gösteriyor ve sizi seviyorsam, siz de benim yolumu izleyin ve düşmanlarıma karşı beni destekleyin’ demektir.

Âyetteki “enfüsiküm” kelimesinin “enfesiküm” şeklinde okunması hâlinde de Resûl-i Ekrem’in bütün insanların soyca en şerefli, en üstünü ve en erdemlisi olduğu belirtilmektedir. Bu da övgünün en üstün derecesidir.

Daha sonra Allah Teâlâ Resûl-i Ekrem’i, insanların doğru yolu bulması, en doğru inanca sahip olması, kurtuluşa ermesi, güçlerinin yetmeyeceği şeylerin onlara emredilmemesi, hiçbirinin dünya ve âhirette zarar görmemesi gibi hususlardaki şiddetli arzusu sebebiyle, ayrıca mü’minlere olan düşkünlüğü, onlara yönelik aşırı şefkat ve merhameti dolayısıyla bu şekildeki en üstün vasıflarla övmüştür.

1. Abdullah ibni Abbâs, Peygamber Efendimiz’in amcası Hz. Abbâs’ın oğlu idi. Hicretten üç yıl önce Mekke’de doğdu; Allah’ın Elçisi onu kucağına alıp duâ etti; daha sonraları da ona duâ ettiği için İbni Abbâs pek üstün özelliklere sahip oldu. Resûl-i Ekrem’in hanımı Hz. Meymûne onun teyzesiydi. Bu sebeple bazı geceler Efendimiz’in yanında yatar, nasıl ibadet ettiğine dikkat eder ve onun gibi ibadet etmeye çalışırdı. Peygamber Efendimiz’den mükerrerleriyle birlikte 1660 hadis rivâyet etti ve çok hadis rivâyet edenler anlamında “müksirün” diye anılan yedi kişi arasında yer aldı. Hz. Ömer, İbni Abbâs’ın görüşlerine değer verdiği için onu kendisine danışman yapmıştı. Abdullah ibni Abbâs, Tâif’te 71 yaşında vefât etti.

2. Şûrâ 42/23

3. Buhârî, Tefsîr 42/1, nr. 4818; Tirmizî, Tefsîr 42/1, nr. 3251.

قال بعضهم: أعطاه اسمين من أسمائه: رؤوف، رحيم.

ومثله (أ/٤) في الآية الأخرى قوله [تعالى]: ﴿لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ ءَايَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ [آل عمران: ١٦٤].

Bazılarına göre Allah Teâlâ bu âyette Peygamber Efendimiz'in "mü'minlere daha da şefkatli (Raûf) ve merhametli (Rahîm)" olduğunu ifade etmek sûretiyle Esmâ-i hüsnâ'sından olan "Raûf" ve "Rahîm" isimlerini ona vermiştir.

Resûl-i Ekrem'i öven âyetlerden biri de şudur:

﴿لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ ءَايَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ، وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾

"Şüphesiz Allah mü'minlere büyük bir lütufta bulundu: Zira daha önce apaçık bir sapkınlık içindeyken, onlara âyetlerini okuyan, onları günahlarından temizleyen, onlara kitabı ve hikmeti öğreten kendi içlerinden bir peygamber gönderdi."¹

1. Âl-i İmrân 3/164.